

Heel de schrift door God geïnspireerd (2)

Paulus citeert in Romeinen 11:34 en 1 Corintiërs 2:16 uit Jesaja 40:13 – ‘*Wie bestuurde de Geest des Heren en onderrichtte Hem als Zijn raadsman?*’ (lett.: ‘*Wie kende de zin van de Heer, en welke man voorziet Hem van raad?*’) Wij kijken naar het oorspronkelijke tekstverband én naar het tekstverband bij Paulus.

Lees Romeinen 11:33-36. Deze verzen zijn een doxologie [= lofprijzing]. In vs. 33 (‘*O diepte van rijkdom, van wijsheid en van kennis van God!*’ en ‘*hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn beschikkingen en hoe onnaspeurlijk Zijn wegen!*’) kun je twee uitroepetekens plaatsen. Daarna volgen twee retorische vragen (‘... *wie heeft de zin des Heren gekend?*’ en: ‘*Of wie is Hem tot raadsman geweest?*’).

Het is bespottelijk te denken, dat wij God iets kunnen leren of geven. Wij kennen Gods gedachten niet, laat staan dat we Hem advies zouden kunnen geven. Wij zijn Gods raadsman niet, Hij is de onze! Wij zijn volkomen van Hem afhankelijk – zowel voor wat we weten mogen als voor onze redding. Het initiatief ligt bij Hem! Het antwoord op deze vragen luidt dan ook: *Niemand!*

Jesaja 40:13 staat in het gedeelte: *Afgoden van de natiën*^{Jes. 40:12-31}, dat deel is van een breder tekstverband^{40:12-66:24} en dat als titel *Belofte* draagt¹. Dit deel is een van de acht onderdelen van de Jesajarol.

¹ Zie de structuur bij de Concordante Vertaling van Jesaja. Het gaat hier dus niet over de perikoopitels uit de Statenvertaling of de NBG.

Het gaat over God als Schepper. Alle beelden die Jesaja kiest, duiden op het werk van God in de geschiedenis. God is geen natuurgod. In vers 12 gaat het om 'wateren' – in de Bijbel vaak: dreigend gebied; beeld van vijandige volkeren (net als bergen). Wat staat hier? De bergen en de wateren worden gewogen en gemeten. Daarmee worden ze ook begrensd.

In deze hoofdstukken wordt vaak over God als schepper gesproken. Dat wordt verbonden met God als bevrijder. Als schepper zal God Zijn volk bevrijden en als bevrijder zal Hij Zijn volk herscheppen. Dat heeft alles te maken met vertroosting. [Goverts in zijn aantekeningen bij Jesaja]

Jahweh stelde Job de vraag, waar hij was, toen Hij de aarde grondvestte. ^{Job 38:4} Job was er niet bij.

Lees Job 38:1-38. God vertelt vier hoofdstukken lang over de schepping. Hij is de architect van het heelal, de bouwmeester. Vgl. Hebr. 3:4. Hij is de God van het begin, weet waar het naartoe gaat, kent het doel. Lees Job 38:5 en 6 – wie is de hoeksteen van de schepping?

Paulus borduurt erop voort: Jezus is de hoeksteen van het bouwwerk, van de schepping.

'Ik heb dat alles gemaakt.' Denkt een mens soms, dat God Zich niet met hem/haar bezig kan houden? Je bent er voor Mij. Ik houd Me met je bezig. Het leven wordt waardevol. God stelt de zee een grens, om het leven mogelijk te maken. In vs. 12: de morgen wordt ontboden, de dageraad krijgt een plaats. In vs. 13 wordt de aarde vergeleken met een tapijt. Zoals de kruimels uit een kleed geschud worden, schudt Hij het kwaad eruit. God is meester van de dag en de nacht. Job moet weten: er zijn grenzen, wees tevreden met wat je weet. Het licht brengt de dag, brengt helderheid, geeft gestalte aan de dingen, geeft vorm en samenhang aan de dingen.

In het licht van God wordt een mens wat hij/zij eigenlijk is. Je gaat ontdekken, wie je bent en waarom je er bent. In Zijn licht krijg je betekenis. '*In uw licht zien wij het licht.*' ^{Ps.36:10} Vgl. Job 42:5. Inzicht breekt door. Dat heeft te maken met '*verlichte ogen des harten.*' ^{Ef.1:17,18}

In het Jesajagedeelte worden ook vragen gesteld. Door het stellen van vragen worden juist de grootheid en almacht van Jahweh benadrukt. De

vragen zijn direct gericht op en vormen de basis van een uitdaging voor hen, die *'insnijdingen'* maken voor de aanbidding van afgoden. Vgl. Leviticus 21:5

'Met wie dan wilt gij God vergelijken en welke vergelijking op Hem toepassen? (lett.: 'Waarmee wil je El vergelijken? En welke gelijkenis wil je voor Hem maken?') ^{Jes.40:18} In vers 25 wordt de uitdaging herhaald. Daarbij wordt de identiteit van de Uitdager niet aan twijfel overgelaten: *'Met wie dan wilt gij Mij vergelijken, dat Ik hem zou gelijk zijn? zegt de Heilige? ('met wie wil je Mij vergelijken en wiens gelijke zal Ik zijn?')*

Hoe hebben de natiën tijdens de loop van deze boze eon niet getracht *'de Onzienlijke'* zichtbaar en tastbaar te maken! N.B.: Hij, Die geest is en niet tastbaar! Dat de natiën met deze langdurige afgoderij God krenken, wordt door Paulus krachtig onder woorden gebracht in Romeinen 1:23: *'Zij veranderen de heerlijkheid van de onverderfelijke God in de gelijkenis van een beeld van verderfelijke menselijke wezens en gevleugelde schepselen en viervoetige dieren en reptielen.'*

God bewaakt Zijn heerlijkheid. Hij zal die niet aan een ander geven, noch Zijn lofprijs aan gesneden beelden. ^{Jes.42:8; 48:11} *'Met wie wil je Mij vergelijken?'*, is de uitdagende vraag aan de makers van afgoden. Het antwoord op deze vraag gaf Paulus aan de filosofen van Athene: *'... wij zouden niet moeten menen, dat de godheid gelijk is aan goud, zilver of steen door menselijke kunstvaardigheid gesneden of bedacht.'* ^{Hand.17:29}

Het beeld van de onzichtbare God

De God en Vader van onze Heer Jezus Christus heeft zichzelf voorzien van een beeld, dat Hij verlangt: Zijn geliefde zoon. *'De Zoon van Zijn liefde ... Die het beeld is van de onzichtbare God, eerstgeborene van heel de schepping ...'* ^{Kol.1:14,15} In Hem wordt Zijn Vader onthuld ^{Matt.11:27}, met Hem deelt de Vader Zijn heerlijkheid. ^{Joh.13:31,32}

De afgoden, die door mensen bedacht en door hun handen gevormd zijn om door hen aanbeden te worden, zijn niet te vergelijken met het beeld van de onzichtbare God, Die de wekker van alle leven is ^{Hand.3:15}; met de Levende ^{Op.1:18}; met een levendmakende geest. ^{1Cor.15:45}

Hij is de onvergelykbare, Die *in alles* de *eerste* zal worden ^{Kol.1:18} en Die geopenbaard is in Zijn heerlijkheid als de *kracht* en de *wijsheid* van God ^{1Cor.1:24}, Die het absoluut tegengestelde is van de totale onmacht van de levenloze afgoden van de natiën en van de dwaasheid van hun onderdanen.

Namaakgoden

Afgoden zijn het product van menselijk vernuft en mensenhanden. Zij kunnen *God* niet openbaren. Zij kunnen geen *redder* voortbrengen. Ook kunnen zij geen *leven* geven. Evenmin kunnen zij de vraag beantwoorden: ‘*Wie bestuurde de geest van Jahweh, en onderrichtte Hem als Zijn raadsman?*’ ^{Jes.40:13} De afgoden van goud en zilver kunnen niet spreken, zien, horen, voelen, ademen of wandelen. ^{Ps.115:4-8; 135:15-18} Vgl. Jeremia 10:5, lees vs. 5-7,10. Het is ons gezegend voorrecht te vertrouwen op de *levende* God, die de redder van alle mensen is, inzonderheid van de gelovigen. ^{1Tim.4:10}

Jesaja 40:12-26 gaat over de majesteit van God. Het gaat hier niet om iets wat mensen bedacht hebben, het is evangelie! Wat een God is Hij! In vs. 12-26 staat een adembenemend portret van Hem. Hij is de schepper, die als volleerd vakman aan zijn werkbank de schepping maakt. Hij is oneindig wijs ^{vs.13-14}, almachtig ^{vs.15,17} – kunnen wij Hem wel genoeg eren? ^{vs.16} – onvergelykbaar ^{vs.18-20}, boven het rond van de aarde tronend. ^{vs.22-24}

Sla je ogen op en besef Wie jou Zijn woord gegeven heeft! Als je om je heen kijkt, is er genoeg om je te ontmoedigen – dat was ook al zo bij Jesaja en zijn tijdgenoten: ballingschap en vernedering, enz. En toch hielden zij zich vast aan God als de Schepper en de heer van de wereld.

Juist in tijden van wanhoop, als alles uit je handen geslagen wordt, zetten deze woorden je voor ogen wat je weten en leven mag: de moede krijgt nieuwe kracht, je weet wie Hij is, waar alles naartoe gaat en dat draagt in alle omstandigheden.

De vragen in Jesaja 40:12 betreffen specifiek de activiteiten van Jahweh in het scheppen van de hemelen en de aarde. Zij beklemtonen Zijn grootheid en macht in deze primaire activiteiten.

De dubbele vraag van vers 13 gaat verder terug in de tijd, naar de tijdloosheid *vóór de eonen* (en dus *vóór* de schepping), toen God *alles* in Zichzelf was. Toen vormde zich Zijn raadsbesluit. Jesaja 46:10 zegt daarvan: *'Ik zal al Mijn welbehagen doen.'*

Paulus formuleert in Efeziërs: *'God bewerkt alles in overeenstemming met de raad van Zijn wil.'*^{Ef.1:11} Toen was er niemand die Zijn geest bestuurde, niemand die als raadsman kon fungeren.

De ongehoorzaamheid van het uitgekozen volk

De wijdverbreide aanbidding van afgoden door de volkeren was een doorn in het oog van de Elohim van Israël. Hoeveel te meer heeft Hem de afgoderij van Zijn eigen geliefde volk gegriefd! En dat terwijl Hij het zo vaak door Zijn profeten waarschuwde.

In de eerste twee van de tien woorden (geboden) van Jahweh aan Zijn volk verbood Hij afgoderij. Het mocht geen beeld van Hem maken en evenmin een verbond met andere volkeren sluiten.^{Ex.23:32,33} Maar ongehoorzaam Israël verbrak het verbond, dat Jahweh met hen sloot. Zij ondergingen de bittere ervaring van het vele kwaad, dat hen overkwam, omdat zij andere goden naliepen.^{Deut.28:63-67; 31:16-21; Ps.106:34-39}

Ondanks de geboden, ondanks de bediening van Mozes, ondanks de profeten die Hij stuurde naar het weerspannige volk – zoals Jesaja, die een bewogen boodschap van Jahweh bracht: *'De hele dag houd Ik mijn handen uitgestrekt naar een weerspannig en tegensprekend volk'*,^{Jes.65:2; Rom.10:21} – volhardde het uitgekozen volk (behalve een gelovige rest) in zijn afkerige houding.

Deze koers van rebellie^{Ez.20:30} leidde uiteindelijk tot verwijdering van dat volk uit het land waar het gekomen was na een lange woestijnreis, die volgde op de machtige verlossing uit de slavernij Egypte.

Het noordelijke koninkrijk

De noordelijke tien stammen, die van de stam van Juda en het huis van David afgescheiden waren, werden het eerst door de Assyriërs uit het land weggehaald in ballingschap. Assyrië werd voor dit doel apart gezet in de dagen van Jona.

De Assyriërs – hooghartig en wreed, waren ‘de roede van de woede van Jahweh’ – gingen hun boekje te buiten, nadat zij de tien stammen (Israël) hadden weggevoerd. Zij vielen ook het zuidelijke tweestammenrijk (Juda) aan en belaagden de heilige stad Jeruzalem. Koning Sanherib raakte in de war, doordat een boodschapper van Jahweh tussenbeide kwam.^{2Kon.19; Jes.37} In Zijn onwankelbare plan, voortkomend uit Zijn raadsbesluit, had God een *andere* koning en een *ander* volk op het oog, waardoor Hij het afvallige Juda, de zuster van het afglijdende Israël, uit het land zou laten wegvoeren en op die wijze disciplineren.

Nebukadnezar, koning van Babylon – ‘Mijn knecht’

De koning die door Jahweh tevoren bestemd was en in Zijn plan vastgehouden werd tot het juiste moment, was Nebukadnezar, koning van Babylon – ‘het gouden hoofd’^{Dan.2:38}, geroepen door Jahweh als ‘Mijn knecht’^{Jer.25:9; 27:6}; de andere natie: ‘de machtige Chaldeeën, bitter en snel.’^{Hab.1:6}

Hoewel Nebukadnezar in Jesaja niet bij naam genoemd wordt, geeft de profeet in Jesaja 39:5,6 wel de eerste referentie van de locatie, waarheen Juda weggevoerd zou worden. Dit woord inzake de toekomstige deportatie van Juda, dat door Jahweh Zebaoth door Jesaja aan koning Hizkia doorgegeven werd, kwam als gevolg van een delegatie oudsten uit Babylon o.l.v. de zoon van Baladan, de koning van Babel.

Hizkia ontving dat woord tijdens een kritieke periode in zijn leven en koningschap. Zijn ernstige ziekte (waarvan hij door de gunst van Jahweh herstelde) kwam op tijdens de belegering van Jeruzalem door Assyrië. Hoewel in het woord van Jahweh melding wordt gemaakt van ‘jouw zonen’^{Jes.39:7}, had hij op dat moment geen zonen en dus was de troonopvolging uit de lijn van David op een kritiek punt. De bevrijding van Jeruzalem van de Assyrische belegering, het herstel van de ziekte van Hizkia, het toevoegen van 15 jaar aan zijn leven, had het probleem van de troonopvolging wel opgelost, maar de voorzegging inzake de wegvoering van Juda naar Babel (nog steeds een zaak van de toekomst: ‘in toekomstige dagen’) was niet ingetrokken.

Toen Jahweh zich voorgenomen had Juda weg te laten voeren, omdat zij (in de woorden van Jahweh) het verbond met Jahweh hun God hadden verlaten en andere goden aanbaden ^{Jer.22:9}, bepaalde Hij tegelijk de periode van hun dienstbaarheid (ballingschap) op 70 jaar. ^{Jer.25:11; Dan.9:2; Zach.1:12} Bij de vervulling van deze periode zou Jahweh hen opzoeken ^{Jer.29:10}; Hij was Zijn belofte niet vergeten.

Kores – koning van de Perzen – ‘Mijn herder’, ^{Jes.44:28–45:8}

Net zoals Jahweh van tevoren de wegvoerder had bepaald, nl. Nebukadnezar, ‘Mijn knecht’, zo bepaalde Hij ook tevoren de bevrijder van Zijn volk: Kores – ‘Mijn herder en Mijn gezalfde’.

Dit werd dus door Jesaja bekendgemaakt, lang voordat zij weggevoerd werden en voordat Kores geboren was.

In verband daarmee lezen wij in Jesaja 44:28 en 45:1,4,12,13 opmerkelijke uitspraken. God, de Vader, laat niets aan het toeval over en heeft tevoren alles vastgelegd. Alle belangrijke dingen liggen vast, zij komen voort uit Gods raadsbesluiten en gebeuren exact op tijd, helemaal in overeenstemming met Zijn bedoeling.

Deze grote gebeurtenissen waren alle al bepaald en in verband daarmee komen de vragen van Jesaja 40:13 weer in ons op: ‘wie bestuurde de geest van Jahweh en wie was Zijn raadsman?’ Het enige antwoord komt onmiddellijk in de geestelijke denkwijze op.

Wat betreft de respectievelijke rollen, die Nebukadnezar, de koning van Babel, en de Perzische koning Kores in de wegen van Jahweh moesten spelen: beide koningen werd geen keuze gelaten inzake het deel, dat Jahweh hun had gegeven. Zij werden ook niet eerst bezocht om hun mening te vragen, omdat de bedoelingen van God aangaande de wegvoering van het volk van Juda *vooraf bekendgemaakt werden*, vóórdat de koningen geboren waren! Paulus merkt iets op in deze lijn in Romeinen 9:11 in verband met Jakob en Ezau.

Andries van der Wal